

'Thema Spel'

Elk kind heeft recht op rust en vrije tijd. Iedereen mag spelen, sporten en met kunst bezig zijn.

Elk kind heeft het recht om met anderen samen te komen of een clubje op te richten. Maar dit mag niet als je het op een manier doet waardoor je iemand anders zijn rechten afneemt.

Inhoudstafel 'Thema spel'

Voorblad	
Webschema thema 'Spel en speelgoed'	
Boek 'Buiten spelen'.....	p4
Boek 'Knutselen voor de kleintjes: Instrumenten'.....	p5
Methodiek 'Kringgesprek over favoriet speelgoed'.....	p7
Methodiek 'Bewegingsspel - gymnastiek'.....	p8
Methodiek 'Voeldoos met verschillend speelgoed'.....	p9
Methodiek 'Tekening naar eigen interpretatie'.....	p10
Methodiek 'Speelgoed maken'	p12
Methodiek 'Spelletjes'	p13
Methodiek 'Speelgoedstuk verstoppen in de klas'	p14
Spel 'Domino - Recht op spel'.....	p15
Spel 'Tekendraadsel met lei en krijt'.....	p16
Spel 'Het ecospel'	p17
Versje 'De speeltuin'.....	p19

WEBSHEMA

Dit schema is apart te downloaden.

Boek 'Buiten spelen'

Korte omschrijving

De begeleider overloopt het prentenboek 'Buiten spelen'. Het zonnetje schijnt en Teddy gaat buiten spelen. De kleuters leren over het recht op spel.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 4 jaar

Auteur

Gilles Davies

Uitgeverij

Big Lovable

Doelstellingen

- De kleuters leren over het recht op spel.
- De kleuters herkennen de spelsituaties a.d.h.v. de tekeningen.

Duur

Ongeveer 15 minuten

Materiaal

Boek 'Buiten spelen' (Gilles Davies)

Verloop

- 1) De begeleider neemt het boek erbij en overloopt de prenten. Hij/zij laat de kinderen eerst raden wat er wordt afgebeeld. De kleuters verwoorden wat ze zien.
- 2) De kleuters mogen over hun eigen ervaringen vertellen. Spelen zij vaak buiten? Wat vinden ze leuk? Wat niet? Vinden ze het erg als het regent? Sneeuwt?
- 3) De begeleider benadrukt dat elk kind recht heeft op rust en vrije tijd. Iedereen mag spelen, sporten en met kunst bezig zijn.

Boek 'Knutselen voor de kleintjes: Instrumenten'

Korte omschrijving

De begeleider haalt uit het boek 'Knutselen voor de kleintjes: Instrumenten' ideeën om instrumenten te knutselen met de kleuters. Daarbij wordt de link gelegd met het recht op spel.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 4 jaar

Auteur

Brigitte Van de Wouwer

Uitgeverij

Casterman

Datum van uitgave

1998

Doelstellingen

- De kleuters maken verschillende muziekinstrumenten.
- De kleuters musiceren met de zelfgemaakte muziekinstrumenten.
- De kleuters beseffen dat ze recht hebben op spel.

Duur

Ongeveer 30 minuten per instrument.

De knutselactiviteit kan eventueel over verschillende dagen verspreid worden.

Materiaal

Boek 'Knutselen voor de kleintjes: Instrumenten' (Brigitte Van de Wouwer).

Verloop

- 1) De begeleider kan uit dit boek ideeën halen om instrumenten te knutselen. De kleuters kunnen verschillende instrumenten knutselen, bijvoorbeeld: een klokje, ritmestokken, draaitrommel, harp, rinkeltrom, rammelaar, tantam, gitaar, blokfluit, keien, schraper, enz. Meer informatie hieromtrent: zie boekje 'Knutselen voor de kleintjes: Instrumenten' (Brigitte Van de Wouwer).
- 2) Wanneer de verschillende instrumenten afgewerkt zijn, kunnen de instrumenten gebruikt worden om er mee te musiceren. Dit kan geïntegreerd worden in verschillende activiteiten. Er kan bijvoorbeeld bewogen worden op het ritme van de muziek, enz.
- 3) De kleuters komen na afloop van de methodiek naar de kring. De begeleider vraagt de kinderen wat ze precies gedaan hebben en hoe ze zich daarbij voelden. Het recht op spel wordt benadrukt.

Methodiek 'Kringgesprek over favoriet speelgoed'

Korte omschrijving

De kleuters brengen hun favoriet stuk speelgoed van thuis mee. Ze vertellen erover in een kringgesprek. Eventueel kan er na het gesprek met het speelgoed gespeeld worden.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 5 jaar

Doelstellingen

- De kinderen krijgen de kans te vertellen over hun favoriet stuk speelgoed. Aan de hand van dit gesprek wordt aan de kinderen duidelijk gemaakt dat kinderen moeten kunnen spelen. Ze hebben recht op spel.
- De kleuters dragen zorg en hebben respect voor het speelgoed van anderen.

Duur

Ongeveer 20 minuten

Materiaal

- Speelgoed dat de kinderen meebrengen.
- Een speelgoedmicrofoon. De kleuter die de microfoon vastheeft, mag vertellen.

Verloop

- 1) De begeleider geeft de kinderen de opdracht om hun favoriete speelgoed van thuis mee te brengen. Eén speelgoedstuk volstaat.
- 2) In een kringgesprek mag elke kleuter zijn speelgoed voorstellen. De begeleider stelt allerlei vragen aan de kleuter. Wat vind je zo leuk aan dit speelgoed? Speel je er alleen mee of samen met anderen? Met wie dan? Van wie heb je het gekregen? Er wordt geluisterd naar elkaar...
- 3) Als alle kleuters hun speelgoed hebben voorgesteld, geeft de begeleider hen de mogelijkheid om samen met het speelgoed te spelen. Dit kan ook in een beurtrol... Het is belangrijk dat hier afspraken worden gemaakt, zoals bijvoorbeeld respect hebben voor andermans materiaal.

Methodiek 'Bewegingsspel - gymnastiek'

Korte omschrijving

De kleuters voeren de bewegingen uit die de begeleider voortoont. Ze ervaren dat het leuk is om actief, sportief bezig zijn.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 4 jaar

Doelstellingen

- De kleuters voeren de bewegingen uit.
- De kleuters leren via dit spel dat ze recht hebben op spel.
- De kleuters ervaren dat sporten plezierig is.
- De kleuters beseffen dat ze niet altijd materiaal (speelgoed) nodig hebben om te spelen.

Duur

Ongeveer 5 minuten

Materiaal

Een grote ruimte (een ruime klas).

Verloop

- 1) De kleuters staan verspreid in de klas en zorgen ervoor dat ze voldoende ruimte hebben rondom zich.
- 2) De begeleider voert bewegingen uit en de kleuters imiteren. Voorbeelden van bewegingen:
 - Ter plaatse lopen
 - Huppelen
 - Met de voeten schoppen
 - Op je ene been staan en draaien met de voet
 - Met je bekken draaien en veranderen van richting
 - De schouders naar voren en achteren draaien
 - Met de handen draaien
- 3) Er wordt benadrukt dat de kleuters dit spel ook kunnen spelen op de speelplaats en dat ze niet altijd materiaal (speelgoed) nodig hebben om te spelen.
- 4) De begeleider legt uit dat elk kind recht heeft op spel en sport.

Methodiek 'Voeldoos met verschillend speelgoed'

Korte omschrijving

De kleuters mogen het materiaal in de voeldoos betasten en benoemen.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 4 jaar

Doelstellingen

- De kleuters voelen aan het materiaal in de voeldoos.
- De kleuters benoemen het speelgoed dat in de voeldoos zit.
- De kleuters beseffen dat elk kind recht heeft op spel.

Duur

Ongeveer 15 minuten

Materiaal

- Een doos met een gat in het deksel.
- Enkele voorwerpen uit de klas (speelgoed): auto, knuffel, blokje, verfborstel, enz.

Verloop

- 1) De kleuters zitten in de kring. De begeleider neemt de voeldoos erbij.
- 2) Er mag een kleuter komen voelen wat er in de doos zit (bijvoorbeeld een auto, knuffel, verfborstel, enz). Het blijkt dat een stuk speelgoed in de doos zit.
- 3) Hierbij wordt even stilgestaan: Spelen jullie ook graag? Spelen jullie thuis ook? Wat spelen jullie dan? Met welk speelgoed spelen jullie het liefst? Enz. Er wordt benadrukt dat elk kind recht heeft op rust en vrije tijd. Iedereen mag spelen, sporten en met kunst bezig zijn.
- 4) De kleuters krijgen de kans om te reageren, om te vertellen over hun eigen ervaringen.

Tips/ Variatie

Eerst steekt er slechts één voorwerp in de voeldoos, maar naargelang de kleuters het spel vlotter kunnen, wordt het aantal voorwerpen in de doos geleidelijk opgebouwd.

Methodiek 'Tekening naar eigen interpretatie'

Korte omschrijving

De kinderen illustreren op een creatieve manier het recht op spel.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 5 jaar

Doelstellingen

- De kleuters interpreteren het recht op spel a.d.h.v. de kinderrechtenprent.
- De kleuters maken een creatieve illustratie a.d.h.v. een eigen interpretatie.

Duur

Ongeveer 30 minuten.

Materiaal

- De prent 'Recht op spel' (Kinderrechtswinkels vzw)
- (Gekleurd) papier
- Stiften, vetkrijtjes, potloden, schaar, lijm, tijdschriften, verf, verfborstels, ...

Verloop

1. De kleuters zitten in de kring. Er wordt vertrokken vanuit de kinderrechtenprent 'Recht op spel'. De kleuters verwoorden wat ze zien. De leid(st)er ondersteunt.
2. De kinderen gaan aan de tafel zitten. Ze krijgen allen een blad en er ligt heel wat knutselmateriaal op tafel.
3. De kleuters mogen de inhoud van de prent 'Recht op spel' op een creatieve manier verwerken. Hun interpretatie van de prent mogen ze creatief uiten met de verschillende knutselmaterialen die op de tafel liggen.
4. Er volgt een nabespreking in de kring waar de verschillende werkjes worden bekeken. De kinderen mogen iets vertellen bij hun knutselwerk als ze dat willen. De leid(st)er ondersteunt waar nodig. Er wordt benadrukt dat elk kind recht heeft op rust en vrije tijd. Iedereen mag spelen, sporten en met kunst bezig zijn.

Tips/variantie

- Men kan de knutselwerkjes in de klas ophangen.
- Men kan enkele knutselwerkjes aan de kinderrechtenmuur bevestigen.
- Er kan een tentoonstelling georganiseerd worden op school waar alle knutselwerkjes en interpretaties van kinderrechten worden tentoongesteld. De ouders kunnen uitgenodigd worden naar de tentoonstelling.
- Men kan de techniek 'monotypes' toepassen bij het verwerken van de kinderrechtenprent.

Een monotype is een druktechniek: op een glasplaat wordt met de inktrol gelijkmatig drukinkt over de glasplaat gerold. De kinderen tekenen daarin met hun vingers of een wattenstaafje. Er wordt een vel tekenpapier over de glasplaat (en de drukinkt) gelegd. Met de binnenkant van de hand wordt zachtjes over het tekenpapier gewreven. Het papier wordt voorzichtig weggehaald en de afdruk is klaar!

Een andere manier is: de drukinkt gelijkmatig uitrollen over de glasplaat, direct een vel tekenpapier op de drukinkt leggen en met een potlood een tekening maken op de achterkant van het tekenpapier. Ten slotte het tekenpapier van de glasplaat halen en de afdruk is klaar.

(LET OP: niet met de vingers op het papier drukken, tenzij precies dat effect bekomen wil worden.)

Methodiek 'Speelgoed maken'

Korte omschrijving

De kleuters maken hun eigen speelgoed met kosteloos materiaal.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 5 jaar

Doelstellingen

- De kleuters laten hun creativiteit de vrije loop bij het ontwerpen van een stuk speelgoed.
- De kleuters begrijpen dat elk kind recht heeft op spel.

Duur

Ongeveer 45 minuten

Materiaal

- Allerlei kosteloos materiaal
- Schorten
- Karton
- Kartonnen dozen
- Verf, verfborstels
- Kleurpotloden
- Stiften

Verloop

- 1) De kleuters nemen plaats aan de tafels. Ze mogen, met behulp van allerlei materiaal, een stuk speelgoed in elkaar knutselen.
- 2) De kleuters nemen hun afgewerkt stuk speelgoed mee naar de kring. Ze kunnen het voorstellen aan de klasgenoten.
- 3) Er kan eventueel met de verschillende stukken speelgoed gespeeld worden. De begeleider benadrukt dat de kinderen respect moeten hebben voor het speelgoed van een ander kind.
- 4) Er wordt benadrukt dat elk kind recht heeft op sport en spel, op rust en vrije tijd. Elk kind mag met andere kinderen samenkomen (om bijv. een spel te spelen).
- 5)

Methodiek 'Spelletjes'

Korte omschrijving

De kleuters denken na over spelletjes die ze graag spelen. Ze kunnen het spel uitleggen aan klasgenoten en samen met hen uitvoeren.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 5 jaar

Doelstellingen

- De kleuters denken na over hun favoriete spel.
- De kleuters begrijpen dat elk kind recht heeft op spel.
- De kleuters leren nieuwe spelletjes van hun klasgenoten.

Duur

Afhankelijk van spel tot spel

Materiaal

Een grote ruimte (speelplaats).

Verloop

- 1) De kleuters vormen een kring (op de speelplaats) en gaan zitten. De begeleider geeft de kinderen de opdracht na te denken over spelletjes die ze graag spelen.
- 2) De kinderen kunnen hun favoriet spel verwoorden. Samen met de begeleider en klasgenoten wordt het spel gespeeld.
- 3) De kinderen vormen opnieuw een kring. Het spel wordt besproken: Vond je het een leuk spel? Waarom wel/niet? Kende je het spel al? Vond je het moeilijk/makkelijk? Zal je het spel nog spelen? De kinderen reageren. De begeleider speelt in op de reacties van de kleuters.
- 4) Er wordt benadrukt dat elk kind recht heeft op sport en spel, op rust en vrije tijd. Elk kind mag met andere kinderen samenkomen (om bijv. een spel te spelen).

Methodiek 'Speelgoedstuk verstopten in klas'

Korte omschrijving

De kleuters gaan op zoek naar een verstopt/verplaatst speelgoedstuk in de klas.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 4 jaar

Doelstellingen

- De kleuters stellen gerichte vragen i.v.m. speelgoed.
- De kleuters gaan aan de hand van tips op zoek naar een stuk speelgoed.
- De kleuters begrijpen dat elk kind recht heeft op spel.

Duur

Ongeveer 20 minuten

Materiaal

Verschillende stukken speelgoed

Verloop

- 1) De kleuters zitten in de kring. De begeleider vertelt hen dat hij/zij een stuk speelgoed verstopt heeft in de klas. Hij/zij heeft een stuk speelgoed verlegd van plaats. Nu bevindt het speelgoed zich op een plaats waar het niet thuis hoort. De kleuters mogen vragen stellen i.v.m. het stuk speelgoed (bijv. kleur, grootte, iets om te bouwen, ...). Ze creëren een beeld van het verstopte/verplaatste stuk speelgoed.
- 2) De kleuters gaan op zoek in de klas naar het stuk speelgoed.
- 3) De kleuters krijgen tips van de begeleider. Als ze in de buurt van het speelgoed zijn, klinkt het 'warm'. Indien ze nog niet in de buurt van het speelgoed zijn, klinkt het 'koud'.
- 4) Er wordt benadrukt dat elk kind recht heeft op sport en spel, op rust en vrije tijd. Elk kind mag met andere kinderen samenkomen (om bijv. een spel te spelen). De kleuters begrijpen dat ze recht hebben op spel.

Spel 'Domino - Recht op spel'

Korte omschrijving

Door middel van een dominospel kunnen de kinderen kennismaken met verschillende soorten speelgoed en spelletjes, en die benoemen. Op een speelse manier worden kansen geboden tot ontdekking en communicatie rond spel en speelgoed.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 5 jaar

Doelstellingen

- De kleuters maken op een speelse manier kennis met verschillende soorten spelletjes en speelgoed.
- De kleuters snappen dat ze recht hebben op spel.
- De kleuters benoemen de verschillende spelletjes en speelgoed.

Duur

Ongeveer 10 minuten

Materiaal

De domino rond recht op spel.

Verloop

- 5) De kinderen zitten in de kring. Ze krijgen elk één dominoplaatje dat ze aandachtig bekijken.
- 6) Er wordt één plaatje op de grond (in de kring) gelegd. Wie zijn plaatje aan het gegeven plaatje kan leggen, mag zijn vinger opsteken. Na teken van de leid(st)er kan de kleuter zijn kaartje naast het gegeven plaatje leggen.
- 7) De kleuter gaat weer zitten. Misschien weet een andere kleuter nu nog een dominoplaatje te leggen... Die steekt zijn vinger op...
- 8) Als alle dominoplaatjes op de grond liggen, krijgen de kleuters de kans om te reageren op wat ze zien. De verschillende plaatjes van de domino worden (indien nodig) heel kort besproken.
- 9) De term kinderrechten, en specifiek het recht op spel, wordt aangehaald... De begeleider vertelt de kleuters dat ze recht hebben op spel. Elk kind heeft recht op rust en vrije tijd. Iedereen mag spelen, sporten, enz.

Spel 'Tekendraadsel met lei en krijt'

Korte omschrijving

De kleuters zitten in de kring. De begeleider tekent, met lei en krijt, bepaalde zaken i.v.m. spel en speelgoed. De kinderen raden wat de begeleider tekent.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 4 à 5 jaar

Doelstellingen

- De kleuters maken op een speelse manier kennis met het recht op spel.
- Via een tekenraadsel maken de kleuters kennis met verschillende soorten (getekend) spel materiaal.
- De kleuters raden wat de begeleider tekent.

Duur

Ongeveer 10 minuten

Materiaal

Bord/lei, krijt

Verloop

- 1) De kleuters zitten in de kring. De begeleider neemt er krijt en een lei/bord bij.
- 2) De begeleider tekent verschillende zaken i.v.m. spel op het bord/de lei, bijvoorbeeld: een puzzel, een bal, een schommel, een glijbaan, een speelgoedauto, een pop, een knikkerbaan, een telraam, een stift, enz...
- 3) De kleuters in de kring raden wat de leidster tekent. Elk getekend voorwerp wordt heel kort besproken. De begeleider legt uit dat elk kind recht heeft op spel en speelgoed.

Tips

De begeleider kan via de lei en het krijt ook de link leggen met 'het recht op onderwijs'. Men kan hierbij vertellen dat kinderen vroeger geen schriftjes of papier gebruikten om op te schrijven in de klas, maar wel een lei en krijt.

Spel 'Ecospel'

Korte omschrijving

Het 'Ecospel' is een combinatie van het traditionele lotto- en memoryspel met het leefmilieu als thema.

Kinderrecht

Recht op spel

Recht op informatie

Recht op bescherming

Doelgroep

Vanaf 4 jaar

Auteur

Idee en initiatief: Bond van Grote en van Jonge Gezinnen vzw

Realisatie: Stichting Leefmilieu vzw. / Kredietbank (Antwerpen)

Uitgeverij

AMINAL - cel MNE & I

E. Jacquainlaan 156 (bus 8)

1000 Brussel

Datum van uitgave

1998

Doelstellingen

- De kleuters leren spelenderwijs over het 'milieu'.
- De kleuters krijgen inzicht in het 'recht op bescherming' door milieubescherming.

Duur

Ongeveer 20 minuten

Materiaal

- Het 'Ecospel'
- Inhoud van de speeldoos: 4 speelborden met telkens 9 plaatjes, 36 losse eckaarten en een controleblad.

Verloop

- 1) De kleuters worden in groepjes van minimum 2 tot maximum 4 ingedeeld.
- 2) Tijdens het spel tracht iedere speler zo snel mogelijk de kaarten te verzamelen die bij het eigen speelbord horen. Bij de aanvang kiest iedere speler een speelbord. Op dit speelbord staan 9 plaatjes die een milieuprobleem voorstellen. De losse ecokaartjes worden kriskras door elkaar op de tafel of op de grond gelegd, met de afbeelding naar onderen. Een speler (bijvoorbeeld de jongste) begint. Hij draait een willekeurig ecokaartje om en kijkt of dit hoort bij een plaatje op zijn speelbord. Dat wil zeggen: geeft het de oplossing voor een bepaald milieuprobleem op zijn speelbord? Zo ja, dan legt de speler het ecokaartje bij het overeenkomstige milieuprobleem op zijn speelbord. Hij legt ook bondig uit waarom hij denkt dat het kaartje past. Zo niet, dan laat hij het ecokaartje even zien aan de andere spelers en legt het terug (met de afbeelding naar onderen) op de plaats waar hij het had weggenomen. Om beurten - met de wijzers van de klok mee- draaien de spelers een ecokaartje om.
- 3) Wie als eerste 9 kaartjes op zijn speelbord liggen heeft, wint.
- 4) Er wordt doorgespeeld tot iedereen alle ecokaartjes voor het eigen speelbord heeft gevonden.
- 5) De begeleider legt uit dat de kinderen via spel (waar ze recht op hebben) kunnen bijleren (recht op informatie).

Tips

- Leg de bedoeling van het spel vooraf duidelijk uit aan de kleuters
- Laat de kinderen tijdens het spel zelf verwoorden waarom ze denken dat het genomen plaatje de oplossing is en indien fout corrigeer.

Versje 'De speeltuin'

Korte omschrijving

Er wordt een versje over de speeltuin aangebracht (muzische ontwikkeling, taalontwikkeling). Daarna mogen de kleuters een tekening maken van een speeltuin. Er wordt een link gelegd met het recht op spel.

Kinderrecht

Recht op spel

Doelgroep

Vanaf 5 jaar

Datum van uitgave

2004

Doelstellingen

- Door middel van het versje wordt het thema 'spel' aangehaald. De kleuters leren reflecteren over hoe een speeltuin er moet uitzien. De kleuters krijgen de kans om te uiten wat ze vinden over de speelplaats van hun school en wat ze er zoal spelen.
- De kleuters zeggen op een expressieve manier het versje en kunnen bijhorende bewegingen uitvoeren.
- De kleuters krijgen inzicht in 'het recht op spel'.

Duur

Ongeveer 25 minuten

Materiaal

- Versje (zie bijlage)
- Eventueel prenten i.v.m. het versje: een trap, een glijbaan, een schommel, een wiplank, ...

Verloop

- 1) De begeleider brengt het versje aan. Dit kan gespreid worden over verschillende dagen. Naargelang van de mogelijkheden van de kleuters van de klas wordt één deel, of meerdere delen van het versje aangebracht.

Het versje:

*'Eerst de trappen op,
even wachten - stop.*

Zitten op de glijbaan.

Pas op, ik kom er aan!

*'Heen en weer, heen en weer
schommel ik wel 100 keer.*

Op en neer, op en neer.

Ik wil nog een keer!

'Kwink, kwank, kwink, kwank.

Op de grote wiplank.

Hoog en laag, laag en hoog.

Ik zit lekker droog.'

Er worden bewegingen bij het versje uitgevoerd. Bijvoorbeeld: 'eerst de trappen op' → doen alsof je trappen opgaat, enz.

De begeleider kan het versje ook aanbrengen aan de hand van prenten (bijvoorbeeld een prent van een trap, glijbaan, schommel, wiplank, ...).

- 2) De begeleider knoopt een kort gesprek aan met de kleuters omtrent de speelplaats/speeltuin: Wat vinden jullie van de speelplaats? Wat moet er allemaal op een speelplaats zijn? Wat spelen jullie vaak op de speelplaats? Spelen jullie alleen of met vriendjes? De begeleider benadrukt dat alle kinderen recht hebben om te spelen.